

Deklaracja z Brisbane

WOLNOŚĆ INFORMACJI I PRAWO DOSTĘPU DO INFORMACJI

My, uczestnicy konferencji UNESCO z okazji Światowego Dnia Wolności Prasy, odbywającej się w Brisbane w Australii dnia 3 maja 2010:

Przywołując Artykuł 19 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, który mówi, że: “Każdy człowiek ma prawo wolności opinii i wyrażania jej; prawo to obejmuje swobodę posiadania niezależnej opinii, poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i poglądów wszelkimi środkami, bez względu na granice.”

Zauważając, że Deklaracja Milenijna podkreśla właściwe sprawowanie władzy jako kluczowy czynnik rozwoju oraz eliminacji ubóstwa, jak również uznając, że wolność prasy i prawo do informacji są niezbędne w działaniach na rzecz demokracji oraz w zapewnieniu poszanowania wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności;

Podkreślając zasady zawarte w Deklaracjach z Windhoek, Alma-Aty, Sany, Santiago i Sofii, które uznają wolne, pluralistyczne i niezależne media za podstawę społeczeństw demokratycznych i rozwoju;

Potwierdzając zasady i rekomendacje zawarte w Deklaracji z Doha z dnia 3 maja 2009 w sprawie potencjału mediów w zakresie dialogu, wzajemnego porozumienia i pojednania oraz w Deklaracji z Maputo z dnia 3 maja 2008 o wspieraniu wolności wypowiedzi, dostępu do informacji i upelnomocnienia ludzi;

Przypominając etapy Światowego Szczytu Społeczeństwa Informacyjnego w Genewie (2003) i Tunisie (2005), który potwierdził, że wolność wypowiedzi i powszechny dostęp do informacji stanowią niezbędną podstawę społeczeństw opartych na integracji i wiedzy;

Potwierdzając, że prawo do informacji jest integralną częścią prawa wolności wypowiedzi, zaś oba te prawa stanowią fundament demokracji oraz wszelkich innych praw i wolności;

Definiując prawo do informacji jako przysługujące każdemu prawo dostępu do informacji posiadanych przez organy publiczne wszystkich szczebli: lokalnych, krajowych i międzynarodowych;

Podkreślając, że prawo do informacji jest kluczowe w procesie świadomego podejmowania decyzji, uczestniczeniu w demokracji, monitorowaniu działań publicznych, wzmacnianiu transparentności i odpowiedzialności oraz stanowi skuteczne narzędzie w zwalczaniu korupcji;

Zwracając uwagę, że prawo do informacji w pełni przyczynia się do upelnomocnienia ludzi, zwiększenia zaufania społecznego i promowania równości wszystkich grup społecznych, w tym kobiet i ludności autochtonicznej;

Zauważając, że lepszy dostęp do informacji sprzyja wzmocnieniu rynków, wzrostowi inwestycji, zmniejszeniu niestabilności finansowej i większej skuteczności pomocy rozwojowej;

Dostrzegając potencjał technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT), pod warunkiem ich powszechnej dostępności, w przyczynianiu się do pełnej realizacji prawa do informacji dla wszystkich ludzi, w tym kobiet i ludności autochtonicznej;

Obserwując z zadowoleniem wzrastające w świecie poszanowanie prawa do informacji, znajdujące odzwierciedlenie w międzynarodowych oświadczeniach, konwencjach i jurysprudencji, jak również zauważalną ostatnio tendencję do przyjmowania ustawodawstwa w zakresie prawa do informacji na szczeblu krajowym;

Mając świadomość, że większość państw świata nie przyjęła jeszcze ustawodawstwa wdrażającego to fundamentalne prawo;

Wyrażając zaniepokojenie, że nawet tam, gdzie przyjęto ustawodawstwo w zakresie prawa do informacji, jego realizacja napotyka znaczne problemy, w tym opór polityczny i biurokratyczny;

Wyrażając szacunek dziennikarzom i pracownikom mediów, którzy swoją pracą przyczyniają się do rozwoju wolności prasy oraz realizacji prawa do informacji, często odważnie ryzykując przy tym własnym życiem;

Potępiając przypadki zastraszania, atakowania, aresztu i zabójstw dziennikarzy oraz pracowników mediów na całym świecie, dramatycznie pogwałcające ich prawa podstawowe oraz prawo każdego człowieka do otrzymywania różnorodnych informacji i idei.

Wzywamy Kraje Członkowskie:

Do przyjęcia ustawodawstwa gwarantującego prawo do informacji zgodnie z uznawaną na całym świecie zasadą maksymalnego ujawnienia;

Ustawodawstwo w tym zakresie powinno precyzować ograniczoną liczbę wyjątków, ustanawiać czynne zobowiązanie do ujawnienia informacji, jasne i proste procedury składania wniosków, niezależny i skuteczny system nadzoru oraz odpowiednie środki promocyjne;

Do zapewnienia skutecznego realizowania prawa do informacji poprzez przeznaczenie odpowiednich zasobów finansowych i ludzkich dla struktur i systemów potrzebnych do efektywnego wdrożenia ustawodawstwa;

Do zapewnienia, że szerokie środowisko prawnicze popiera prawo do informacji, w tym poprzez ochronę wolności wypowiedzi i wolności prasy, ustanawianie innych systemów ujawniania informacji oraz przez godzenie reguł tajności z zasadą maksymalnego ujawnienia;

Do budzenia świadomości społecznej dotyczącej prawa do informacji oraz rozwijania potencjału wszystkich ludzi do egzekwowania tego prawa, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych i zagrożonych, w tym kobiet, językowych grup mniejszościowych, ludności autochtonicznej i osób niepełnosprawnych;

Do umożliwienia nieskrępowanego dostępu do informacji odnoszących się do naruszeń praw człowieka, w tym do informacji przechowywanych w archiwach współczesnych i historycznych;

Do wykorzystania możliwości technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) w celu realizowania prawa do informacji i budowania zaawansowanego pluralizmu w przekazie wiadomości;

Do likwidowania nierówności w dziedzinie technologii cyfrowej i wiedzy, poprzez podnoszenie poziomu umiejętności pisania i czytania oraz zwiększanie dostępu do internetu, a także poprzez udostępnianie informacji w lokalnych językach i w formie, która jest łatwo zrozumiała dla różnorodnych odbiorców;

Do nakłaniania organizacji międzynarodowych, których są członkami, do przyjęcia możliwego do wyegzekwowania i skutecznego prawa w zakresie polityki informacyjnej, opartego na zasadzie maksymalnego ujawnienia;

Do wznowienia debaty publicznej na temat roli dziennikarstwa i niezależnych mediów w tworzeniu kultury pluralizmu demokratycznego, za pośrednictwem transparentnego, wiarygodnego, użytecznego, odpowiedzialnego dziennikarstwa, opartego o zasadę samoregulacji, które buduje zaufanie publiczne do dziennikarstwa i niezależnych mediów;

Do przeanalizowania, w konsultacji ze wszystkimi adekwatnymi interesariuszami, nowych form pomocy dla mediów, w tym wspierania innowacji w rozwoju mediów, popierania dziennikarstwa śledczego i etycznego, oraz promowania wartości służby publicznej w dziennikarstwie, dbając zarazem o to, aby pomoc ta nie podważała niezależności redakcyjnej i wolności dziennikarskiej;

Do rozwijania umiejętności korzystania z mediów oraz świadomości prawa do informacji, m.in. włączając te zagadnienia do programów szkół i wyższych uczelni oraz do programów szkoleniowych dla służby cywilnej;

Wzywamy organizacje zawodowe, media i branżę:

Do podnoszenia świadomości w zakresie wolności wypowiedzi i prawa do informacji;

Do promowania i wspierania dziennikarstwa śledczego oraz podnoszenia świadomości roli prawa do informacji w dziennikarstwie;

Do wdrażania innowacyjnych strategii mających na celu przekazywanie potrzebnych informacji osobom marginalizowanym i niedostatecznie reprezentowanym oraz promowanie różnorodności w miejscu pracy;

Do przyczyniania się do upowszechniania dobrych praktyk i doświadczeń prezentujących bezpośredni związek pomiędzy prawem do informacji, dziennikarstwem, demokracją i jakością życia ludzi;

Do podjęcia roli liderów we wspieraniu zasad transparentności i odpowiedzialności poprzez przyjęcie polityk dotyczących ujawniania informacji w branży medialnej, szczególnie dotyczących własności, przychodów z reklam i innych form finansowania;

Do promowania dialogu społecznego pomiędzy pracodawcami i personelem mediów, mającego na celu tworzenie partnerstw na rzecz wzmocnienia przywiązania do standardów

etycznych oraz budowanie transparentności, wiarygodności i adekwatności w dostarczaniu informacji;

Do poszanowania wolności stowarzyszania się oraz podstawowych standardów zatrudnienia, do działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy dziennikarzy i innych pracowników mediów, oraz zapewnienia odpowiednich możliwości szkoleniowych;

Do promowania i wzmacniania form samoregulacji i nowych form kontroli działań mediów, które wspierają etyczne dziennikarstwo, mające na celu budowanie zaufania publicznego;

Wzywamy UNESCO:

Do uwrażliwienia Krajów Członkowskich, władz publicznych, społeczeństwa obywatelskiego i osób indywidualnych na zagadnienia wolności wypowiedzi i prawa do informacji oraz ich istotnego znaczenia w społeczeństwie demokratycznym;

Do zapewnienia pomocy i wspierania synergii pomiędzy właściwymi podmiotami na rzecz opracowania i wdrażania praw oraz polityk promujących wolność wypowiedzi oraz prawo do informacji, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb małych krajów wyspiarskich;

Do wspierania inicjatyw na rzecz promowania standardów zawodowych i etycznych w dziennikarstwie oraz do popierania nowego podejścia do odpowiedzialności mediów w oparciu o zasady samoregulacji;

Do działania na rzecz swobodnego przepływu informacji i idei przez internet, oraz do potępienia cenzury i innych naruszeń wolności wypowiedzi w internecie;

Do wspierania działań na rzecz zwiększenia umiejętności korzystania z mediów i informacji oraz świadomości istnienia prawa do informacji, poprzez włączenie tych zagadnień do systemów edukacji i szkoleń różnego szczebla;

Do popierania badań, dokumentacji i dzielenia się dobrymi praktykami w zakresie wdrażania prawa do informacji;

Do działania na rzecz uwzględnienia kwestii wolności wypowiedzi, wolności prasy, prawa do informacji oraz pokrewnych zagadnień, którym poświęcona jest niniejsza Deklaracja, jako kluczowych tematów w ramach agendy rozwoju, oraz do wspierania dyskusji i skoordynowanego podejścia do tych zagadnień w agendach ONZ i u innych adekwatnych interesariuszy;

Do przyjęcia ramowej decyzji UNESCO wdrażającej prawo do informacji w odniesieniu do jego własnej działalności, oraz do zachęcania innych agencji Narodów Zjednoczonych do przyjęcia podobnej polityki;

Do przekazania niniejszej Deklaracji Krajom Członkowskim i innym organizacjom międzynarodowym i regionalnym do rozważenia;

Do stosowania niniejszej Deklaracji jako punktu odniesienia dla działań UNESCO w zakresie wolności wypowiedzi i prawa do informacji.